

4.3 Erityisesti kaupunkiekosysteemien ennallistamista tukevat toimenpiteet (artikla 8)

Kaupunkiympäristöjen toimenpidekokonaisuus koostuu konkreettisesti kaupunkiympäristöä viherryttävistä toimenpiteistä ja edellytyksiä luovista toimenpiteistä. Kunnat voivat valita kannaltaan vaikuttavimmat toimenpiteet.

Toimenpidekokonaisuus 15–18. Konkreettisesti kaupunkiympäristöjä viherryttävät toimenpiteet

Toimenpide 15. Katu- ja liikenneympäristöjen puuston lisääminen

Lisätään puuston määrää ja säilytetään olemassa olevaa puustoa erityisesti tiiviin keskustan katu- ja liikenneympäristöissä. Yksittäisten puiden ohella istutetaan puurivistöjä ja puuryhmiä ja suositaan pienikokoisia, luonnonvaraisina kasvavia puita ja puuston monilajisuutta. Katutilan tilajakoa uudistetaan siten, että kaupunkiympäristöön muodostuu yhtenäisiä viherjatkumoit. Suunnittelussa ennakoitaan sekä katupuiden säilyttäminen että niiden elinolojen parantaminen.

Toimenpide 16. Koulujen ja päiväkotien pihojen kaupunkivihreän ja puuston lisääminen

Lisätään koulujen ja päiväkotien pihojen puustoa ja kasvillisuutta. Päiväkotien ja koulujen pihoilla on vihreyttä ja varjoa usein niukasti ja pinnoitteina käytetään mikromuovipäästöjä aiheuttavia keinotekoisia pinnoitteita. Tavoitteena on kehittää pihoja luonnonmukaisiksi, oppimista ja hyvinvointia tukeviksi ympäristöiksi, turvallisuusnäkökulmat huomioiden. Toimenpide ei sisällä leikkipuistojen viherryttämistä, koska uudistuva yhdyskuntarakentamislaki laajentaisi kuntien yleisten alueiden suunnittelua myös leikkipuistoihin.

Toimenpide 17. Kaupallisten, teollisuus- ja brownfield-alueiden viherryttäminen

Lisätään kaupunkivihreää ja puustoa kaupallisilla, teollisuus- ja brownfield-alueilla, joilla on usein paikallisesti merkittävää viherryttämispotentiaalia. Uusia kaupallisia, teollisuus- ja varastoalueita suunniteltaessa käytetään soveltuvien osien vihertehokkuusvaatimuksia. Kaupunkivihreälle varataan tilaa yleisille alueille, tonteille ja katoille ilmastomuutokseen sopeutumista tukevia luontopohjaisia ratkaisuja hyödyntäen. Brownfield-alueita, kuten käytöstä poistuneita teollisuus-, satama- ja varastoalueita ja käyttötarkoitukseltaan muuntuvia asema- ja ratapiha-alueita, viherrytetään erityisesti rakentamisen yhteydessä.

Toimenpide 18. Kaupunkivihreän kytkeytyneisyyden lisääminen

Vahvistetaan kaupunkiympäristön sisäisiä viheryhteyksiä tunnistamalla ja poistamalla kaupunkivihreän katkoksia. Toimenpiteessä kartoitetaan mahdolliset viherryttävät alueet ja vahvistetaan puistojen, metsäalueiden, katuverkon vihreän ja yksityisten pihojen välisiä viheryhteyksiä esimerkiksi viherkäytävillä, taskupuistoilla, viherreiteillä, puurivistöillä, viherkatoilla ja niityillä, jotka yhdessä tukevat kaupunkivihreän saavutettavuutta ja muodostavat kaupunkivihreän eri osien välille luonnon monimuotoisuutta tukevia, eläin- ja kasvilajeille tärkeitä ”askelkiviä”.

Toimenpidekokonaisuus 19–22. Kaupunkiympäristöjen viherryttämisen edellytyksiä luovat toimenpiteet

Toimenpide 19. Kaupunkivihreän ja latvuspeiton tietopohjan vahvistaminen ja informaatio-ohjaus

Vahvistetaan kaupunkivihreän tietopohjaa, seuranta- ja informaatio-ohjausta ja yhteistyötä. Toimenpiteeseen sisältyvät esimerkiksi viherharrastamisen seuranta ja kehittäminen, asiantuntijoiden ja päättäjien osaamisen

vahvistaminen, informaatio-ohjaus ja viestintä asukkaille ja maanomistajille, kaupunkien haastekilpailu tai sitoumus, yhteistyön ja verkostojen kehittäminen sekä kaupunkivihreän taloudellisen arvon tunnistaminen ja viheromaisuuden hallinnan kehittäminen. Toimenpide edellyttää kansallista koordinaatiota, jotta tuotettava tieto ja ohjeistus ovat yhtenäisiä ja soveltuvat kaikille kaupunkiartiklan piiriin kuuluville kunnille.

Toimenpide 20. Kaupunkivihreän rahoituspolku ja kannusteet

Kehitetään kaupunkivihreän ja latvuspeiton lisäämiseen kannustavia rahoituksellisia ja mahdollisia fiskaalisia keinoja. Ennallistamissuunnitelman toimeenpanon alkuvaiheessa toimenpiteen ensisijainen painotus on kaupunkivihreän rahoituspolun selvittämisessä ja vahvistamisessa. Tarvittaessa myös selvitetään mahdollisuutta kaupunkivihreän ja latvuspeiton lisäämistä kannustaviin fiskaalisiin keinoihin.

Toimenpide 21. Kaupunkivihreän kytkeminen kuntien käytössä oleviin ohjauskeinoihin

Kehitetään kuntien käyttämiä ohjauskeinoja kaupunkien viherryttämistä tukeviksi. Kuntien omia kaupunkivihreän määrän ja laadun ohjauskeinoja ovat esimerkiksi kuntakaavoitus, katu- ja puistosuunnitelmat, viherryttämissuunnitelmat, luonnon monimuotoisuusohjelmat, luonnonhoitosuunnitelmat, luonnonsuojeluohjelmat sekä viheralueohjelmat ja viherrakennepohjat. Kukin kunta voi valita, mitä ohjauskeinoja se pyrkii kehittämään.

Toimenpide 22. Selvitetään viherympäristötavoitteiden liittämistä valtion ja kaupunkien kaupunkikehittämisen sopimusvälineisiin

Selvitetään mahdollisuutta lisätä kaupunkivihreän ja latvuspeiton määriä kasvattavat tavoitteet ja toimenpiteet valtion ja kaupunkien yhteisiin kaupunkikehittämisen sopimus- ja suunnitelmavälineisiin, kuten MAL-sopimuksiin ja seudullisiin liikennejärjestelmäsuunnitelmiin. Toimenpiteeseen voi sisältyä viherympäristötavoitteiden huomioiminen myös mahdollisissa uusissa sopimusvälineissä. Tarvittaessa selvitetään mahdollisuutta laatia erillinen tai muihin sopimusvälineisiin integroitu viherryttämissopimus.

4.4 Erityisesti jokien luonnollisen kytkeytyneisyyden ennallistamista tukevat toimenpiteet (artikla 9)

Toimenpidekokonaisuus 23. Jokien esteiden poistamista ja tulvatasanteiden ennallistamista koskevat toimenpiteet (artikla 9)

Suomi on olemassa olevien Vesistötyöt-tietojärjestelmän (VESTY) tietojen perusteella tunnistanut 2 164 padoksi luokiteltua, kalaston ja muun vesieliöstön kulkua haittaavaa vesistörakennetta. Vuoden 2020 jälkeen on poistettu 69 estettä ja vuoteen 2030 mennessä on tarkoitus poistaa 55 estettä, jolloin yhteensä 2 242 km jokikilometriä saataisiin vapaana virtaaviksi.

Suunnitelmaa vuoden 2032 jälkeiselle ajalle tarkennetaan tulevaisuuden ennallistamissuunnitelman päivityksissä. Alustavasti suunnitelmissa on poistaa 33 estettä v. 2040 mennessä ja selvittää 683 esteen tilanne. Ennallistamissuunnitelmaan kirjataan strateginen katsaus keinotekoisien esteiden poistamiseksi sekä tavoite jokiesteitä koskevan tietopohjan parantamiseksi. Suomi tulee tulevaisuuden suunnitelmissa myös tarkastelemaan esteiden poistoa tukevien tulvatasanteiden luonnollisten toimien parantamista tukevia toimenpiteitä artiklan 9 kohdan 3 mukaisesti.